

Zdravljenje odvisnosti od iger na srečo v Furlaniji-Juljski Krajini - Italija

Bernard Spazzapan, Dr.Med,

Direktor Dipartimento per le Dipendenze – Azienda per i Servizi Sanitari n. 2 “Isontina” – Gorizia
Italia

ABSTRACT: Igre na srečo se zelo širijo in posledično naraščajo tudi problemi pri ljudeh ki zaidejo v odvisnost. Gre za splošni pojav, ki je zelo prisoten tudi v deželi Furlaniji –Juljski krajini. Obstajajo pa v tej deželi tudi prvi terapevtski odgovori, bodisi na ravni Centrov za odvisnosti, bodisi na ravni privatnih strokovnjakov. Izkušnja drugih držav kaže, da je mogoče organizirati primerne odgovore na vprašanja ki so vezana na odvisnost od iger na srečo in na ta način omejiti škodljive posledice, ki se lahko pojavijo med prebivalstvom.

Ponudba iger na srečo se v Italiji hitro siri. Nastajajo vedno nove oblike igranja, večja pa se tudi število krajev na katerih je mogoče igrati na srečo. Italija ima sicer tako zakonodajo, da je število klasičnih igralnic omejeno, to pa ne ovira nastanka drugih oblik igranja na srečo ^(1,2). Po delno neuspelem poskusu uvedbe dvoran za Bingo, se te skušajo spremeniti v igralne salone. Zelo pa so se razvile stavnice kjer je mogoče igrati na razne oblike loterij in športnih stav.

V zadnjih letih so prav zaradi zakonskih omejitev, ki vladajo na italijanskem ozemlju nastale v velikem številu ob mejah s Francijo, Švico, Avstrijo, Slovenijo in Hrvaško nove igralnice in igralni saloni, ki močno privlačujejo goste iz Italije.

Vse to je seveda privedlo do velikega povečanja števila ljudi, ki igrajo na srečo in posledično tudi do povečanja oseb, ki zaidejo v patološko igranje na srečo. Italijanski zdravstveni sistem danes ni pripravljen, da bi odgovoril na številna povpraševanja po zdravstveni obravnavi te patologije. Številni pa so strokovnjaki ki se sicer ukvarjajo z drugimi odvisnostmi, so pa zaceli nuditi terapevtske rešitve tudi za ljudi s to odvisnostjo.

Med prvimi deželami ki so se odzvale na ta izziv je prav FJK, kjer že več let delujejo razne službe, javne in privatne, ki dajejo možnost zdravljenja. Poleg tega se prav v deželi FJK vsako leto vrši edini državni

kongres na temo zdravljenja patološkega igranja in sicer v kraju Campoformido pri Vidmu. Letošnji kongres bo v nedeljo 14.10.2007 na temo: “Skupinsko zdravljenje za odvisnost od iger na srečo pred, med in po dolgem zdravljenju; mnenje psihoterapevtov in razmišljanja bivših hazarderjev in njihovih družinskih članov” ⁽³⁾.

Ker ne obstaja ne državni, ne deželni program za zdravljenje odvisnosti od iger na srečo, je pobuda prepuščena posameznikom in Centrom za zdravljenje odvisnosti. Predlog direktorjev Centrov za odvisnosti deželni upravi iz dne 4.12.2006 predvideva, da se Centri za odvisnosti ukvarjajo tudi z odvisnostmi brez snovi, kot so Gambling, Internet Addiction, Shopping compulsion, ipd. Vendar gre v tem primeru samo za predlog, ki se ni bil sprejet s strani deželne uprave.

OBSTOJEČE STRUKTURE: v nekaterih Centrih za odvisnosti (Gorica, Trst) obstaja osebje ki je pripravljeno za prvi razgovor s temi pacienti in za pripravo programa za rehabilitacijo. Kot znano gre v teh primerih za psihološki in psihiatrični pristop k problemom pacienta in njegove družine, pa tudi za obravnavo socialnih problemov, ki so največkrat ekonomske narave.

V Centru v Gorici skušamo opraviti čim boljši assessment pacienta in njegovega družinskega stanja. Gre predvsem za to da določimo za

¹ Croce M. e R. Zerbetto in Il gioco e l'azzardo - Franco Angeli ed. 2001

² Maurizio Fiasco – Consulta nazionale antiusura – Convegno Campoformido 2006

³ De Luca Rolando – I gruppi per i giocatori d'azzardo e le loro famiglie: l'esperienza di Campoformido (UD) – comunicazione Convegno di Campoformido - 15.10.2006

kakšne vrste hazarderja gre (akcijskega ali sekundarnega); nadalje je treba ugotoviti če obstajajo se druge odvisnosti (alkohol, droge) in če je prisotna se kakšna druga psihiatrična motnja..

Če gre za primarno patološko igranje na srečo pošljemo paciente na skupinsko zdravljenje, ki ga v kraju Campoformido pri Vidmu opravlja privatni psihoterapevt. Če pa gre za psihiatrično komorbidnost ali za prisotnost se druge odvisnosti, ga vzamemo na zdravljenje kar v našem centru. Poleg skupinskega zdravljenja, ki daje daleč najboljše rezultate, uporabljamo tudi zdravila in individualno kognitivno psihoterapijo.

Zelo pomembna je družinska komponenta. V mnogih primerih gre za težave v komunikaciji med družinskimi člani. Te težave postanejo bolj prisotne v zavesti pacienta in družine, potem ko se ta nekaj časa zdravi in abstiniira. To je pravi vzrok za nastanek te patologije in vsa psihoterapija (ki v primeru Campoformida traja 3 leta) je usmerjena v obdelavo in iskanje rešitev za to težavo. Center za odvisnosti iz Gorice ima tudi druge dejavnosti, kot so analize teritorija, sodelovanje na kongresih, sodelovanje pri pripravi priročnikov^(4, 5, 6, 7)

4 Spazzapan B.: Clinica del pathological gambling – Abstract – Congresso La dipendenza come disturbo mentale: psicopatologia e clinica – Venezia 2003-07-09

5 Spazzapan Bernardo, Lenassi Patrizia: "Addiction Comorbidity in Pathological Gambling: a critical review". 38th International ICAA (International Council on Alcohol and Addictions) Congress on Alcohol, Drugs and other Dependences, Vienna, Austria, 16 – 20 August 1999, Volume degli Abstracts.

6 Spazzapan B.: Il gioco d' azzardo patologico e la formazione in ITACA – settembre-dicembre 2001, anno 5, n. 15

7 Spazzapan B. et al. – Indagine epidemiologica sul gioco d' azzardo patologico nel Friuli-Venezia Giulia – Congresso nazionale Società italiana tossicodipendenze – Torino 2001

8 Savron G., De Luca R., P. Pitti – Terapia di gruppo con giocatori d' azzardo patologici: risultati a 6, 12, 18 mesi di trattamento – Rivista Italiana di Psichiatria 2007, 42, 3

9 Rik Bes – Jellinek Consultancy – Netherlands – Comunicazione personale.

10 AMERICAN PSYCHIATRIC ASSOCIATION (2000): "Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders", Fourth Edition - Text Revision, Washington D.C.; trad. it. a cura di V. Andreoli, G.B. Cassano et al.: "DSM-IV-

Center v Campoformido deluje od leta 1995 in je bil pobudnik za ustanovitev leta 2000 Združenja bivših hazarderjev in njihovih družin. Od tega leta dalje organizira združenje vsako leto več pobud, med katerimi zlasti izstopa letni državni kongres, pa tudi predstavitve knjig in študij na temo odvisnosti od iger na srečo in zdravljenja te patologije (⁸). Njihova spletna stran www.sosazzardo.it je zelo obiskana (do 20.000 kontaktov na teden).

V Trstu obstaja Združenje Asso di giada (assodigiada@libero.it), ki se tudi ukvarja s skupinsko psihoterapijo odvisnikov od iger na srečo.

V Italiji se v državnem merilu z odvisnostjo od iger na srečo znanstveno ukvarja Združenje ALEA (www.gambling.it).

KOLIKO JE ODVISNIKOV OD IGER NA SRECO: Po klasifikaciji DSM-IV-TR je lifetime prevalenca za patološko igranje na srečo med 0,4% in 3,4% odrasle populacije (10). Po metanalitični raziskavi iz leta 1999, ki je obravnavala 119 študij, se je prevalenca motenj zaradi iger na srečo med leti 1977 in 1997 povečala od 4,4% na 6,7%, zlasti med mladimi (11). Število oseb ki imajo odvisnost od iger na srečo, je direktno sorazmerno z razpoložljivostjo in dostopnostjo do iger na srečo; odnos med moškim in ženskim spolom le 3:1 in je odvisen od geografske lege in lokalne kulture; ta odnos se spreminja zaradi nagnjenosti ženskega spola k vedno večjemu igranju na avtomate (12) V Italiji je bilo opravljenih malo epidemioloških študij o patološkem igranju na srečo. Medtem ko epidemiološke raziskave v zahodni Evropi in

TR: Manuale Diagnostico e Statistico dei Disturbi Mentali", Masson, 2001, Milano

11 SHAFFER H.J. & HALL M.N. (1996): "Estimating the Prevalence of Adolescent Gambling Disorders: a Quantitative Synthesis and Guide Toward Standard Gambling Nomenclature", *Journal of Gambling Studies*, 12 (2):193-214

v Severni Ameriki kažejo, da je med odraslo populacijo odvisnikov od iger na srečo med 1% in 3%, so take raziskave v FJK pokazale do 6% pozitivnosti med odraslo populacijo in do 9% med odvisnimi od alkohola ali drog (7). Podobna raziskava je bila opravljena z vprašalnikom SOGS tudi v kraju Dolo-Mirano pri Benetkah med 113 pacienti zaradi čezmernega uživanja snovi in je pokazala da je med njimi 15% patoloških igralcev na srečo (13). Velika ponudba možnosti za igranje na srečo ki je značilna za prebivalce dežele FJK bi zahtevala temeljito in strokovno epidemiološko raziskavo za boljše poznavanje teritorija. Ponudba iger na srečo v igralnicah in igralnih salonih za prebivalce FJK je po svoji številčnosti in raznolikosti zanimiva tudi v svetovnem merilu (Benetke v Italiji, Velden-Vrba v Avstriji, ter vrsta igralnic in igralnih salonov v Sloveniji in na Hrvaškem⁽⁹⁾).

Ker je v Italiji zelo omejeno število igralnic, obstaja zelo veliko nekontroliranih igralnih avtomatov v javnih lokalih. Ker igralni avtomati povzročajo se največ odvisnosti, bi bilo nujno, da se v državi z zakonom določi kraje kjer so lahko ti aparati nastavljeni.

Velik problem, ki ga ni mogoče točno določiti in za katerega ne obstajajo možnosti kontrole je igranje na srečo po Internetu. Tudi v tem primeru bi morala država pripraviti primerno zakonodajo in izvajati vse možne kontrole.

Pri patološkem igranju na srečo gre vsekakor za problem varovanja zdravja (zasvojenost, nevarnost za samomor, čezmerno uživanje snovi, depresija) ki je pa premalo poznan zaradi:

- premajhnega poznanja te patologije s strani zdravnikov;

- skritosti tega problema v družbi, ker hazarder nima fizičnih znakov zaradi te bolezni;
- pogoste komorbidnost z drugimi psihičnimi motnjami, ki se zdijo na prvi pogled veliko bolj resne in nevarne.

12 RÀMIREZ L.F., McCORMICK R.A., RUSSO A.M., TABER J.I. (1983): "Patterns of Substance Abuse in Pathological Gamblers Undergoing Treatment", *Addictive Behavior*, 8:425-428;

13 CIBIN M., ZAVAN V., ZAMPIERI N. (2000): "Gioco d'azzardo patologico (G.A.P.): storia naturale e possibilità di intervento", *Alcolologia*, 12 (3), 163-170;